

مطالعه و بررسی مقاومت به خوردگی پوشش‌های نانوکامپوزیتی گرافن-دی اکسید زیرکونیم/اپوکسی

حمیدرضا بهاروندی^۱، کاوه کلاه‌گر آذری^{۱*} و جواد فهیم^۲

۱- پژوهشکده مهندسی کامپوزیت، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، تهران، ایران

۲- دانشکده مهندسی مواد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، ایران

تاریخ ثبت اولیه: ۱۳۹۶/۱۰/۱۲، تاریخ دریافت نسخه اصلاح شده: ۱۳۹۷/۰۲/۲۰، تاریخ پذیرش قطعی: ۱۳۹۷/۰۳/۱۲

چکیده

در این تحقیق، روکش نانوکامپوزیتی بر پایه سیستم اکسید گرافن-دی اکسید زیرکونیم/اپوکسی (GO-ZrO₂/Ep) ساخته شد و برای جلوگیری از خوردگی روی سطح فلز به کار گرفته شد. برای این منظور ابتدا نانوکامپوزیت GO-ZrO₂ با استفاده از دو عامل سیلان کتنده مختلف سنتر شد و مورفوولوژی و ساختار آن با استفاده از میکروسکوپ الکترونی روبشی با نشر میدانی (FE-SEM)، اسپکتروسکوپی پخش انرژی (EDS)، آنالیز پرتو X (XRD) و میکروسکوپ مادون قرمز تبدیل فوریه (FT-IR) تایید شد. ترکیب GO-ZrO₂ داخل اپوکسی وارد شد تا مقاومت در برابر خوردگی فلز بررسی شود. تحقیقات نشان می‌دهد که خواص مقاومتی در برابر خوردگی فلز با افزایش GO-ZrO₂ با اپوکسی به طرز چشمگیری افزایش می‌یابد. دلیل این بهبود خاصیت مقاومت در برابر خوردگی، مربوط به ساختار ورقه‌ای مانند، توزیع یکنواخت و ترکیب نانوکامپوزیت GO-ZrO₂ با زمینه اپوکسی است که بطور موثری از خوردگی فلز زیرین جلوگیری می‌کند.

واژه‌های کلیدی: نانوکامپوزیت، خوردگی، اکسید گرافن، رزین اپوکسی، زیرکونیا.

و هندسی گرافن، می‌توان انتظار داشت دارای خواص فیزیکی و شیمیایی قابل توجه از جمله: مدول یانگ و استحکام شکست بالا، هدایت بسیار عالی الکتریکی و گرمایی، تحرک سریع بارها، سطح بزرگ و زیست‌سازگاری بالا باشد [۱-۴]. مقدار ثابت شبکه گرافن (a) برابر ۰/۲۴۶ nm و فاصله صفحات گرافن در ساختار گرافیتی برابر ۰/۳۳۵ nm است. در هر لایه، هر اتم کربن با سه پیوند کووالانسی به سه اتم کربن

گرافن لایه‌ای از اتم‌های مرتب شده کربن به صورت زنگوری شکل و شبکه کریستالی دو بعدی است و اولین بار در سال ۲۰۰۴ میلادی سنتر شده است. با چیده شدن این تک لایه‌ها روی هم ساختار گرافیت حاصل می‌شود و در واقع گرافن، یک لایه اتمی از گرافیت است. با توجه به ساختار منحصر بفرد

۱- مقدمه

* عهدددار مکاتبات: کاوه کلاه‌گر آذری

نشانی: تهران، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، پژوهشکده مهندسی سرامیک

تلفن: ۰۲۱-۲۲۹۳۵۳۴۱، دورنگار: ۰۲۱-۲۲۹۵۱۴۱، پست الکترونیکی: k.azari.kaveh@gmail.com

را به تاخیر انداخت [۷]. از جمله این روش‌ها می‌توان به حفاظت کاتدی، حفاظت آندی، ممانعت کننده‌ها، پوشش‌دهی و آلیاژسازی اشاره کرد. یکی از مرسوم‌ترین این روش‌ها، استفاده از پوشش‌های پلیمری است که روشی بسیار موثر برای جلوگیری از خوردگی فلزات است. پوشش‌های بر پایه اپوکسی، جزو مهمترین و معروف‌ترین این پوشش‌هاست و دارای خواصی مانند مقاومت شیمیایی بالا و خواص ممانعی و چسبندگی خوب به زیرلایه فلزی است [۸,۹].

پوشش‌های پلیمری به طور گستره برای محافظت از فلزات در برابر خوردگی استفاده می‌شود و به عنوان یک مانع فیزیکی بین سطح فلز و محیط خورنده عمل می‌کنند. اما ممکن است اجزای خورنده‌ای مانند اکسیژن، آب و یون‌های کلریدی به فصل مشترک بین فلز و پوشش رسیده و به داخل حفرات پوشش نفوذ کنند. در نتیجه این پدیده، عملکرد پوشش کاهش پیدا می‌کند. برای جلوگیری از این امر، تلاش‌های زیادی در جهت افزایش عملکرد ممانعی و محافظت خوردگی پوشش‌های پلیمری از طریق افزودن افزودنی‌های مختلف صورت گرفته است [۱۰,۱۱].

در بین انواع اشکال ذرات افزودنی، ساختارهای صفحه‌ای تاثیرات برجسته‌ای دارند. اکسید گرافن بدليل خواص منحصر‌بفردی که دارد، مورد توجه زیادی قرار گرفته و به عنوان ماده دو بعدی ایده‌آل مطرح است. اما اکسید گرافن پراکندگی مناسبی در داخل رزین اپوکسی نداشته و نیز پوسته پوشش می‌شود. این موارد کاربرد اکسید گرافن را در رزین اپوکسی محدود کرده است. برای جلوگیری از تجمع ذرات اکسید گرافن و سازگاری در رزین اپوکسی، ذرات صفحه‌ای را با نانوذرات غیرآلی همراه می‌کنند. افزودن نانوذرات روی سطوح اکسید گرافن، منجر به جدایش موثر صفحات و افزایش فاصله لایه‌ها می‌شود [۱۲]. یکی از محتمل‌ترین موادی که در پوشش‌های پلیمری استفاده می‌شود نانوذرات زیرکونیا (ZrO_2) است که مقاومت شیمیایی، سایشی و خوردگی عالی، سختی بالا داشته و استحکام و چرمگی شکست زیاد از خود

دیگر متصل است و یک شبکه گستره را تشکیل داده‌اند. اتم کربن، اتمی چهار ظرفیتی است. ظرفیت چهارم اتم‌های کربن با پیوند واندروالسی که پیوند ضعیفی است، به اتم کربنی از لایه دیگر متصل شده است. بدليل این پیوند ضعیف، لایه‌های گرافیت به راحتی روی هم سر می‌خورند [۵]. گرافن بدليل خواص منحصر‌بفرد، به عنوان ماده‌ای ایده‌آل در زمینه‌های مختلف، مانند: فیزیک کواتروم، نانوالکترونیک، تحقیقات انرژی، تجزیه و مهندسی نانوکامپوزیت‌ها و کاربردهای زیستی شناخته شده است. گرافن از نظر بلوک ساختمانی با سایر مواد گرافیتی سه بعدی و اشکال هندسی دیگر کربن، مثل فولرین کروی صفر بعدی و یا نانولوله‌های کربنی یک بعدی تفاوت اساسی دارد [۶].

اکسید گرافن همان ساختار گرافن را دارد با این تفاوت که گروه‌های اکسیژنی روی صفحات و اطراف آنها وجود دارد. ضخامت تقریبی آن ۱ nm و ابعاد آن از چند نانومتر تا چند میکرون تغییر می‌کند. این ماده برای اولین بار توسط شیمی‌دان آلمانی (برودی) در سال ۱۸۵۹ تهیه شده و در دهه اخیر مورد توجه زیادی قرار گرفته است. برودی گرافیت را با پتاسیم کلرارات ($KClO_3$) و اسید نیتریک (HNO_3) تحت واکنش شیمیایی قرار داد و مشاهده کرد که ماده حاصله ترکیبی کربن، هیدروژن و اکسیژن است و در نتیجه جرم گرافیت ورقه‌ای افزایش یافته است. بدليل وجود گروه‌های اکسیژنی و به هم ریختن ساختار اصلی گرافنی، از خواص اصلی گرافن مانند رسانایی (الکتریکی و حرارتی) خوبی برخوردار نبوده ولی بدليل وجود این گروه‌های اکسیژنی توانایی برهمکنشی بهتری با مواد را داشته و این امکان فراهم است تا با پیوندهای کووالانسی صفحات به پلیمرها یا مواد دیگر، پیوند بخورد. این ماده همچنین از زیست‌سازگاری بهتری برخوردار است و می‌تواند در صنایع پزشکی کاربردهای بهتری از خود نشان دهد [۶].

یکی از مشکلات اساسی در سطوح صنعتی، از بین رفتن ماده در اثر خوردگی است. متوقف کردن کامل خوردگی طولانی مدت امکان‌پذیر نیست، اما می‌توان با روش‌های مختلفی آن

در صنایع دریایی می‌توان با استفاده از پتانسیل مواد نانوساختار، از این مواد در کاربردهای مختلفی استفاده نمود. برخی از مهمترین کاربردهای این مواد عبارتند از:

- منابع نوین انرژی و ذخیره آن
- سوخت و پل های سوختی نانوی
- تحول در علوم کامپیوتر، الکترونیک، فوتونیک و مغناطیس

۲- فعالیت‌های تجربی

۲-۱- تهیه اکسید گرافن

۲ گرم پودر گرافیت و ۵۰ میلی لیتر اسید سولفوریک غلیظ در یک بشر ۲۵۰ میلی لیتر ریخته و هم زده شد. سپس ۲ گرم نیترات سدیم به آن اضافه شد و بعد از یک ساعت هم زدن در حمام آب بیخ دمای آن تا حد ۳۰°C کاهش یافت. سپس ۳/۷ گرم پرمنگنات پتاسیم در مدت ۲ ساعت و به صورت آهسته به آن اضافه شد. بعد از افزودن کامل پرمنگنات پتاسیم، دمای مخلوط واکنش تا ۳۷°C افزایش یافته و سپس به مدت ۲ ساعت در این دما هم زده شد.

بعد از دو ساعت، ۴۷ میلی لیتر آب مقطر به مخلوط اضافه شد و به مدت یک ساعت در دمای ۹۰°C هم زده شد. سپس مجلدا ۱۴۰ میلی لیتر آب مقطر به همراه ۱۶ میلی لیتر آب اکسیژنه ۳۰ درصد به مخلوط اضافه شد. سپس برای تولید اکسید گرافن، سوسپانسیون حاصل در ۳۵ kHz به مدت ۳۰ دقیقه التراسونیک شد و اکسید گرافن تولید شده با اسید ۳۰ HCl درصد، سه الی چهار بار شست و شو داده شده و توسط دستگاه بوخرن صاف گردید. در نهایت ماده جامد قهوه‌ای رنگ حاصل به مدت ۲۵ ساعت درون دستگاه آون با دمای ۴۰°C خشک گردید.

۲-۲- تهیه GPS-GO

ابتدا ۰/۰۵ گرم از اکسید گرافن و یک گرم از ۳-گلیسید اکسی پروپیل تری متوكسی سیلان برداشته شد و در ۵۰ گرم از اتانول بی آب با استفاده از التراسونیک برای بدست آوردن

نشان می‌دهد و کاربردهای زیبادی در صنایع مختلف دارد [۱۳]. توزیع همگن ذرات نانو فاکتوری کلیدی در تهیه نانو کامپوزیت‌های پلیمری است. نانوذرات مساحت سطح بالای داشته و تمایل دارند که با هم برخورد کرده و ذرات آگلومره تشکیل دهند. این امر از توزیع مناسب آنها در داخل ZrO₂ رزین جلوگیری می‌کند. به منظور توزیع مناسب ذرات ZrO₂ و افزایش فعل و افعال‌های شیمیایی ممکن بین پودر زیرکونیا و زمینه اپوکسی، سطح نانوذرات با عامل سیلان تری متوكسی آمینوپروپیل (APS) تحت عملیات سطحی قرار می‌گیرد [۱۳]. از سوی دیگر همین مشکل در مورد اکسید گرافن نیز مطرح است. به منظور بهبود توزیع و همچنین فصل مشترک اکسید گرافن با زمینه پلیمری، عملیات‌های سطحی مختلفی انجام شده است. در این عملیات‌ها از انواع مواد آلی استفاده می‌شود. یکی از این مواد، ۳-گلیسید اکسی پروپیل تری متوكسی سیلان است که سازگاری ذرات اکسید گرافن با زمینه رزین اپوکسی را بهبود بخشیده و توزیع آنها را همگن تر می‌کند. این فرآیند موجب افزایش خواص مکانیکی کامپوزیت‌های حاصله می‌شود [۹، ۱۴].

در ایران صنایع دریایی به معنای واقعی خود، یعنی ساخت سکوهای ثابت و متحرک دریایی، کشتی‌های اقیانوس‌پیما، غوطه‌ورشونده‌ها، زیردریایی‌ها و غیره، حدود یک دهه از عمرشان می‌گذرد و صنعتی نویسا محسوب می‌گردد. لذا مدیران کلیه بخش‌های صنعتی کشور از جمله صنایع دریایی نباید خود را نسبت به فناوری نانو بیگانه بدانند، بلکه همواره باید پیشرفت‌های این شاخه از دانش و فناوری مولکولی را در دنیا زیر نظر داشته و از پیشرفت این فناوری جدید در کشور حمایت‌های مادی و معنوی لازم را به عمل آورند. دسته‌ای از مواد نانوساختار که پتانسیل زیادی جهت استفاده در صنایع دریایی دارد نانو کامپوزیت‌ها می‌باشد، لذا در این مقاله سعی شده است با توجه به خواص منحصر‌بفرد نانو کامپوزیت‌ها از یک سو و اهمیت استفاده از مواد نانوساختار در صنایع دریایی و نظامی از سوی دیگر، به بررسی انواع، خواص، کاربرد و برخی از روش‌های ساخت این مواد پرداخته شود.

۴-۲- تهیه مخلوط APS-ZrO₂/GO-ZrO₂

۰/۲۵ گرم از GPS-GO را در ۱۰۰ ml DMF با استر امونیک به مدت ۰/۵ ساعت پخته شد تا سوسپانسیون همگن حاصل شود. سپس ۰/۰۵ گرم از APS-ZrO₂ را به داخل سوسپانسیون اضافه کرده و با التراسونیک به مدت ۰/۵ ساعت پخته شد تا سوسپانسیون حاصل شود. مخلوط واکنش در ۰/۱۰۵ درجه سلسیوس به مدت ۵ ساعت هم زده شده، نمونه فیلتر شده، با اتانول ۹۹٪ و آب مقطر چندین بار شسته شد. سپس ۲ ساعت در دمای ۶۰ درجه سلسیوس در آون خلا خشک شد تا محصول ZrO₂-GO حاصل شود.

۵-۲- تهیه روکش اپوکسی

یک صفحه استیل به ابعاد ۲۰×۲۰ mm³ به مقدار ۱×۱۰ mm³ تهیه شده و با یک کاغذ سمباده سطح آن را کاملاً صیقل داده شد تا عاری از هر نوع اکسید سطحی و آلودگی شود. سپس سطح استیل را با اتانول و بعد از آن با استون شسته و خشک شد. سپس داخل حمام آب یخ، رزین اپوکسی و عامل Curing آن به نسبت ۳:۱ (یعنی اگر ۳ گرم رزین اپوکسی داشته باشیم باید ۱ g از عامل Curing آن برداشته شود) را با ZrO₂-GO مخلوط کرده و پایدار ترکیب شود. باقی مانده ماده را نیم ساعت در دمای اتاق نگه داشته شده و پس از ۱ ساعت در ۱۲۰ درجه سلسیوس در ۲۲۰ درجه سلسیوس در ده دقیقه تراویح کرده و پس از ۲ ساعت در ۱۴۰ درجه سلسیوس در ۳۷ درجه سلسیوس افزایش یافته و سپس به مدت ۲ ساعت در این دما هم زده شد. بعد از دو ساعت، ۴۷ میلی لیتر آب مقطر به مخلوط اضافه شد و به مدت یک ساعت در دمای ۹۰ درجه سلسیوس در ۳۷ درجه سلسیوس افزایش یافته و سپس به مدت ۲ ساعت در همراه ۱۶ میلی لیتر آب اکسیژنه ۳۰ درصد به مخلوط اضافه شد. سپس برای تولید اکسید گرافن، سوسپانسیون حاصل در ۳۵ kHz به مدت ۳۰ دقیقه التراسونیک شد و اکسید گرافن تولید شده با اسید HCl ۳۰ درصد سه الی چهار بار شست و شو داده شده و توسط دستگاه بوخرن صاف گردید. در نهایت ماده جامد قهوه‌ای رنگ حاصل به مدت ۲۵ ساعت درون دستگاه آون با دمای ۴۰ درجه سلسیوس گردید.

۳- نتایج و بحث

۱-۳- نانوکامپوزیت FE-SEM

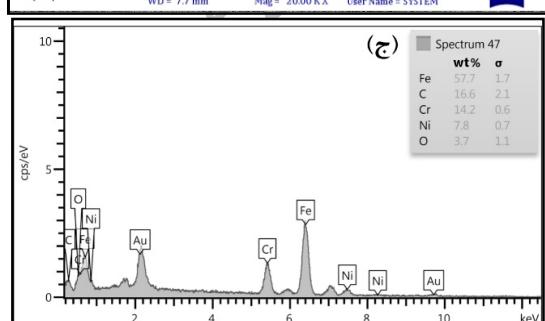
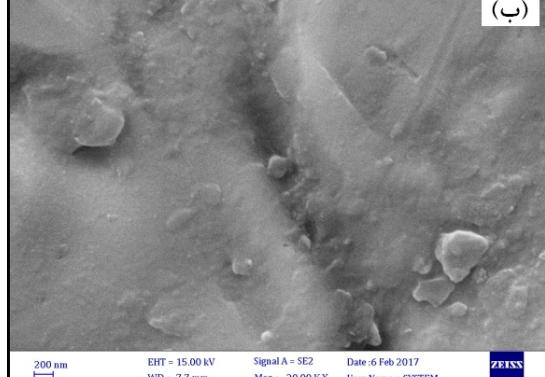
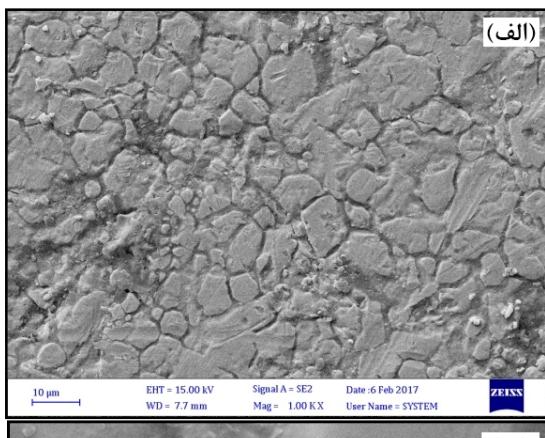
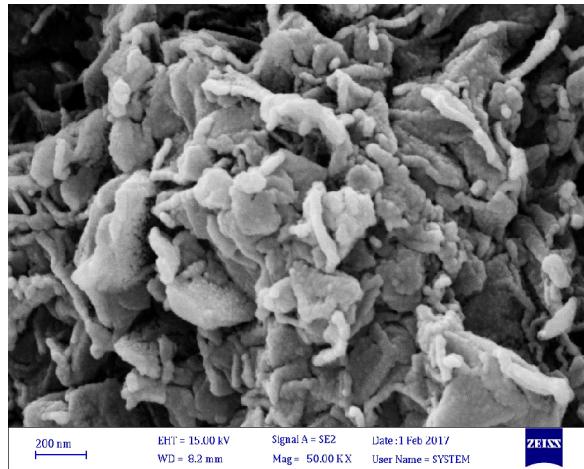
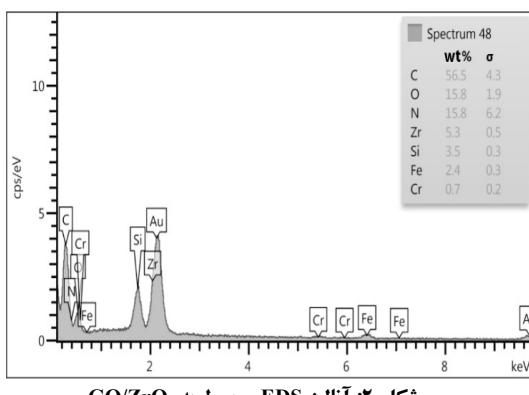
شکل ۱ تصویر میکروسکوپ الکترونی GO-ZrO₂ را نشان می‌دهد که ذرات صفحه‌ای شکل اکسید گرافن و نانوذرات APS-ZrO₂ روی آنها مشخص است. سایز ذرات، نشان دهنده نانو بودن ترکیب تهیه شده است. این مشاهده در دیگر مطالعات نیز گزارش شده است [۹].

شکل ۲ نتایج EDS مربوط به GO-ZrO₂ را نشان می‌دهد. مطابق

یک محلول همگن ریسپوسر شد. سپس به مدت ۴ ساعت در ۷۸ درجه سلسیوس در آب مقطر قطره قطره با بورت به مخلوط اضافه شد. در آخر محصول بدست آمده سانتریفیوژ شده و با اتانول بدون آب و سپس با آب مقطر چندین بار شسته شد تا عوامل کوپل کننده حذف شوند. جامد بدست آمده در آون خلا در ۶۰ درجه سلسیوس به مدت یک شبانه روز خشک شد تا GPS-GO بدست آید. ۲ گرم پودر گرافیت و ۵۰ میلی لیتر اسید سولفوریک غلیظ در یک بشر ۲۵ میلی لیتر ریخته و هم زده شد. سپس ۲ گرم نیترات سدیم به آن اضافه شد و بعد از یک ساعت هم زدن در حمام آب یخ دمای آن تا حد ۳ درجه سلسیوس کاهش یافت. سپس ۳/۷ گرم پرمنگنات پتاسیم در مدت ۲ ساعت و به صورت آهسته به آن اضافه شد. بعد از افزودن کامل پرمنگنات پتاسیم، دمای مخلوط واکنش تا ۳۷ درجه سلسیوس یافته و سپس به مدت ۲ ساعت در این دما هم زده شد. بعد از دو ساعت، ۴۷ میلی لیتر آب مقطر به مخلوط اضافه شد و به مدت یک ساعت در دمای ۹۰ درجه سلسیوس در ۳۷ درجه سلسیوس افزایش یافته و سپس به مدت ۲ ساعت در همراه ۱۶ میلی لیتر آب اکسیژنه ۳۰ درصد به مخلوط اضافه شد. سپس برای تولید اکسید گرافن، سوسپانسیون حاصل در ۳۵ kHz به مدت ۳۰ دقیقه التراسونیک شد و اکسید گرافن تولید شده با اسید HCl ۳۰ درصد سه الی چهار بار شست و شو داده شده و توسط دستگاه بوخرن صاف گردید. در نهایت ماده جامد قهوه‌ای رنگ حاصل به مدت ۲۵ ساعت درون دستگاه آون با دمای ۴۰ درجه سلسیوس گردید.

۳-۲- تهیه APS-ZrO₂

ابتدا ۰/۱ گرم از ZrO₂ و ۲ g از APS در ۱۰۰ ml اتانول به آب حل شد و مخلوط به مدت ۴ ساعت در دمای ۷۸ درجه سلسیوس زده شد. سپس ۱۰ g آب مقطر قطره قطره به آن اضافه شد. ماده حاصل چندین بار با اتانول ۹۹٪ و آب مقطر شسته شد. سپس در آون خلا در ۶۰ درجه سلسیوس به مدت ۲۴ ساعت خشک شد تا APS-ZrO₂ حاصل شود.

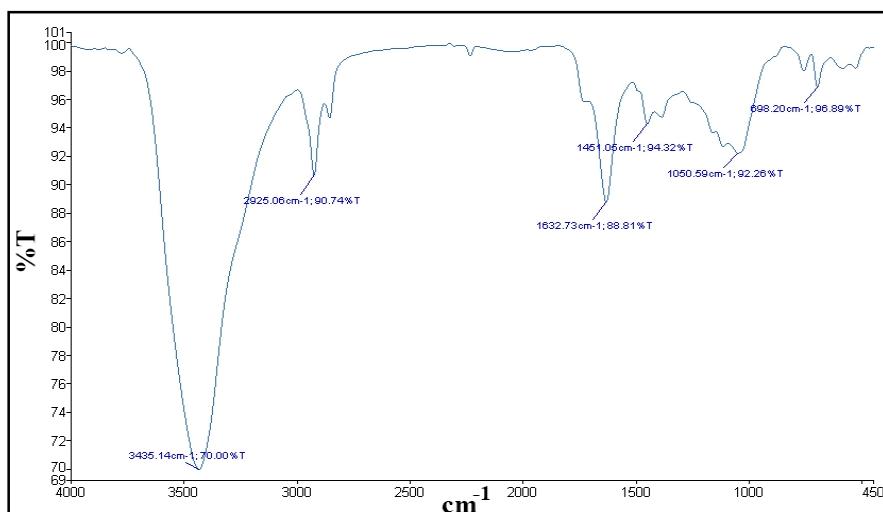
شکل این ترکیب شامل عناصر Fe, N, Si, O, C, Zr و مقدار کمی Cr است که Zr از ZrO₂, N از GPS و APS و O از اکسید گرافن، APS و GPS وارد ترکیب شده‌اند. Fe و Cr هم جزو ناخالصی‌ها می‌باشند.

۲-۳ اکسید گرافن FE-SEM

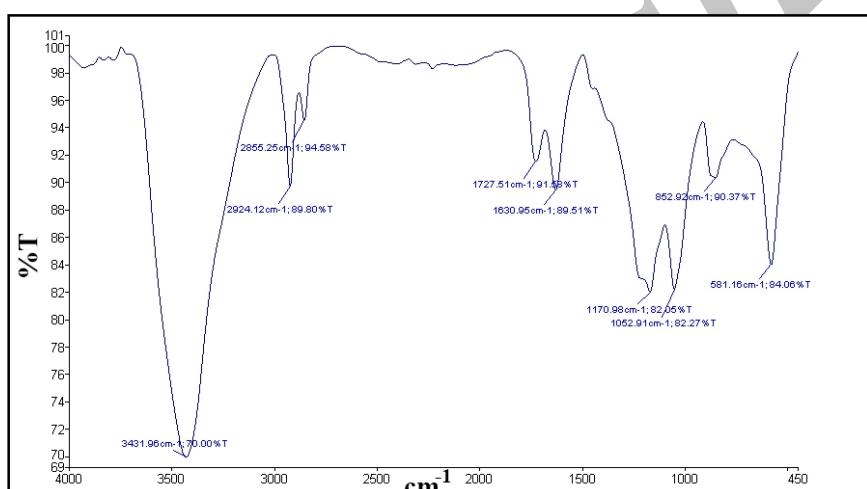
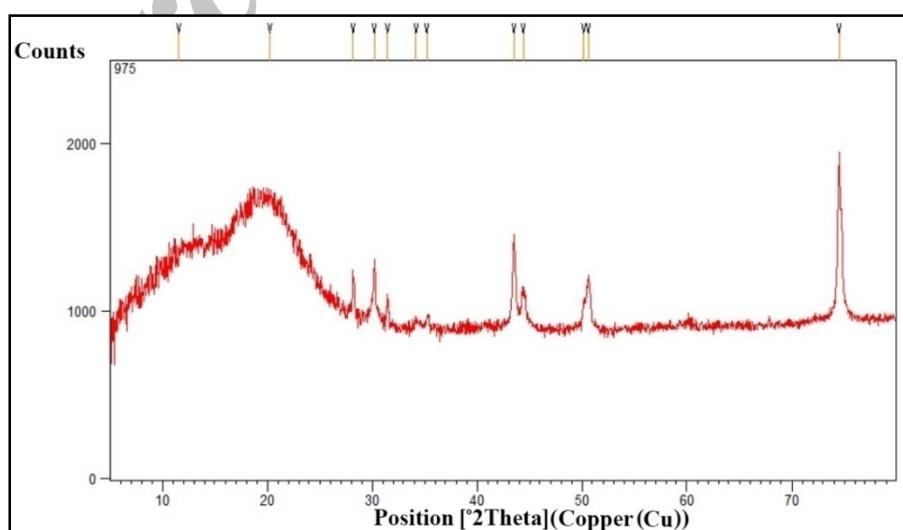
شکل ۳ تصاویر FE-SEM مربوط به نانو صفحات اکسید گرافن در دو بزرگنمایی مختلف و همچنین آنالیز EDS سطح آن را نشان می‌دهد. مطابق شکل نانوصفحات گرافن اکسید خوبی سنتز شده و ضخامت صفحات در حد نانومتر است. مطابق نتایج EDS، اکسید گرافن سنتز شده فقط شامل کربن و اکسیژن بوده و ناخالص دیگری ندارد.

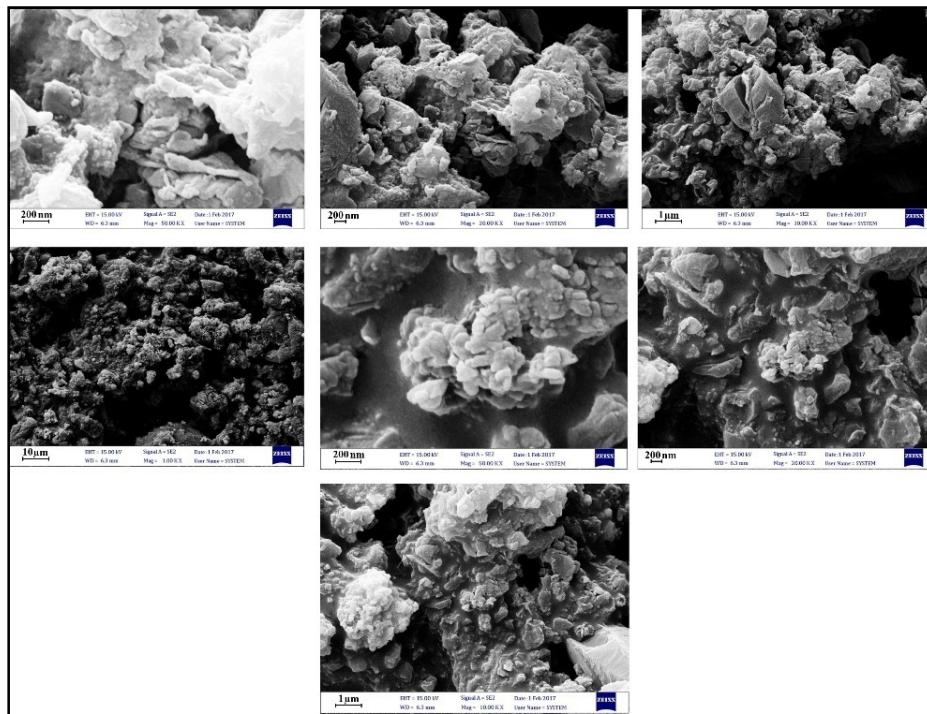
۳-۳ طیف اکسید گرافن FTIR

طیف FT-IR اکسید گرافن در شکل ۴ نشان داده شده است. مطابق طیف گرافن اکسید، پیک‌های نشان داده شده در ۸۵۲ و ۱۰۵۲ cm⁻¹ مربوط به پیوند C-O-C هستند. طیف‌های ۳۴۳۱ و ۱۷۲۷ و ۱۱۷۰ cm⁻¹ به ترتیب مربوط به گروه‌های عاملی C=O و C-O-H هستند که نشان دهنده اکسیژن فراوان گروه‌های موجود در سطح GO است. این مشاهدات در دیگر تحقیقات نیز گزارش شده که تایید کننده مطالب ارائه شده در این پژوهش است.

شکل ۴: طیف FT-IR اکسید گرافن.

شکل ۵: طیف FT-IR .(APS-ZrO₂)شکل ۶: طیف XRD .(GO - ZrO₂)

شکل ۲: تصاویر FE-SEM .(GO-ZrO₂)

جدول ۱: جدول مقایسه روش‌های انجام شده با روش پیشنهادی.

خصوصیات	نانوکامپوزیت‌های پلی استر گرافن	نانوکامپوزیت‌های وینیل استر گرافن	نانوکامپوزیت اپوکسی-گرافن (روش پیشنهادی)
مقاومت مکانیکی	ضعیف	متوسط	خوب
مقاومت در برابر نفوذ آب	خوب	عالی	عالی
چسبندگی	متوسط	عالی	عالی
مقاومت در برابر خراشیدگی	خوب	عالی	عالی
مقاومت در برابر Cathodic Disbonding	متوسط ضعیف	متوسط ضعیف	متوسط
انعطاف‌پذیری	پایین	پایین	پایین
احتمال چروکیدگی در هنگام پلیمر شندن	بالا	بالا	پایین
راحتی اجرا	متوسط	متوسط	عالی
Curing سرعت	متوسط	متوسط	خوب
هزینه	متوسط	زیاد	متوسط

۶۹۸ cm⁻¹ مربوط به پیوند Si-O-Zr است که نشان می‌دهد GPS توسط APS و ZrO₂ عامل دار شده‌اند. طیف ناحیه ۳۴۳۵ cm⁻¹ مربوط به باند C-N ۱۴۵۱ cm⁻¹ است. وجود پیوند Si-O-Zr به گروه عاملی OH- است. نشان دهنده این است که ZrO₂ با APS اصلاح شده است.

۴-۳- طیف (ZrO₂-APS) FT-IR

طیف FT-IR مربوط به ZrO₂-APS در شکل ۵ نشان داده شده است. طیف‌های دیده شده در ۲۹۲۵ cm⁻¹ و ۲۸۶۷ cm⁻¹ مربوط به باند C-H هستند. طیف دیده شده در ۱۰۵۰ cm⁻¹ مربوط به پیوند Si-O-Si/Si-O-C است. طیف دیده شده در

چسبندگی بالا و مقاومت در برابر خراش دیدگی بالا نسبت به دیگر روش‌ها است.

۴- نتیجه‌گیری

گرافن و مشتقات آن مواد پر کاربردی هستند که کاربرد گسترده‌ای در طیف وسیعی از علوم از جمله مهندسی و صنایع دریابی و نظامی دارد. اثر بخشی این کاربردها بسته به اصلاح به وسیله پلیمرها و سایر نانومواد تغییر می‌کند. اکسید گرافن به علت دارا بودن گروه‌های عامل آبدوستی نسبت به گرافن برتری‌هایی دارد. در این تحقیق، با استفاده از میکروسکوپ الکترونی روبشی با نشر میدانی، اسپکتروسکوپی پخش انرژی (EDS)، آنالیز پرتو X و میکروسکوپ مادون قرمز تبدیل فوریه (FT-IR) مورفولوژی و ساختار پوشش‌های نانو کامپوزیتی گرافن-دی اکسید زیرکونیم/اپوکسی مورد بررسی قرار گرفت. مطابق تصاویر FE-SEM اندازه اکسید گرافن ستز شده در حد نانو بودند.

مراجع

- [1] S.Z. Butler, *ACS nano*, **7**, 2013, 2898.
- [2] M. Xu, *Chemical reviews*, **113**, 2013, 3766.
- [3] K.K. Sadadivuni, *Progress in Polymer Science*, **39**, 2014, 749.
- [4] L. Liu, Cui, D. Losic, *Acta biomaterialia*, **9**, 2013, 9243.
- [5] J. Zhao, L. Liu, F. Li, "Graphene oxide: physics and applications", 2015.
- [6] W. Gao, "Graphene oxide: reduction recipes, spectroscopy, and applications", 2015
- [7] P. Hammer, *Progress in Organic Coatings*, **76**, 2013, 601.
- [8] M.G. Sari, M. Shamshiri, B. Ramezanzadeh, *Corrosion Science*, **129**, 2017, 38.
- [9] H. Di, *Journal of the Taiwan Institute of Chemical Engineers*, **67**, 2016, 511.
- [10] B. Ramezanzadeh, *Corrosion Science*, **103**, 2016, 283.
- [11] F. Meng, *Corrosion Science*, **101**, 2015, 139.
- [12] Z. Yu, *Applied Surface Science*, **351**, 2015, 986.
- [13] M. Behzadnasab, *Corrosion Science*, **53**, 2011, 89.
- [14] Y.J. Wan, *Composites Part A: Applied Science and Manufacturing*, **64**, 2014, 79.

۵-۳- طیف (GO-ZrO₂) XRD

طیف XRD مربوط به GO-ZrO₂ در شکل ۶ نشان داده شده است. پیک مشاهده شده در $2\theta = 11/6^\circ$ منطبق با طیف XRD لایه‌های اکسید گرافن است، که فاصله بین لایه‌ها در حدود تقریبی 0.76 nm است و پیک‌های مشاهده شده در $2\theta = 20/6^\circ, 28/16^\circ, 30/18^\circ, 43/48^\circ, 50/15^\circ, 74/50^\circ$ مربوط به ZrO₂ می‌باشد.

۶- بررسی مقاومت در برابر خوردگی استیل زنگ‌زن (Stainless) پوشش داده شده با GO-ZrO₂

برای بررسی مقاومت در برابر خوردگی پوشش آماده شده، محلولی از $3\% \text{ NaCl}$ تهیه شد. یک نمونه قطعه پوشش داده شده و یک نمونه روکش درون مدل آب نمک به مدت ۲۰ روز قرار گرفتند. از سطوح هر دو نمونه بعد از ۲۰ روز، FE-SEM گرفته شد که نتایج آن در شکل ۷ نشان داده شده‌اند. مطابق نتایج، در سطح روکش اثری از خوردگی دیده نمی‌شود که نشان دهنده این مطلب است که روکش GO-ZrO₂ دارای خاصیت پوشش نسبتاً مقاومی در برابر خوردگی است.

برای بررسی مقاومت حرارتی نمونه آماده شد. یعنی فلز روکش داده شده با GO-ZrO₂ در کوره قرار داده شد که تا دمای 300°C بسیار مقاوم بود.

۷- مقایسه روش پیشنهادی با روش‌های دیگر

در جدول ۱ روش پیشنهادی در این پژوهش با روش‌های دیگر که قبل انجام شده‌اند مقایسه شده است. مقایسه نتایج نشان می‌دهد که روش پیشنهادی یک روش ارزان قیمت و مقرون به صرفه، ساده، آسان، سریع، با مقاومت مکانیکی بالا،